

Департамент освіти Кременчуцької міської ради
Кременчуцького району Полтавської області
Кременчуцький ліцей № 4 «Кремінь»
Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

***ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА***

Методичний посібник
учителя образотворчого мистецтва
Кременчуцького ліцею № 4 «Кремінь»
Одерій Тетяни Андріївни

Кременчук - 2022

АНОТАЦІЯ

Сучасний етап модернізації шкільної мистецької освіти пов'язаний із упровадженням компетентнісного підходу до змісту та організації художньо-естетичного процесу у закладах загальної середньої освіти.

З огляду на це актуалізується потреба у розвитку компетентнісної художньо-естетичної освіти школярів, зорієнтованої на засвоєння особистістю конкретних навчальних результатів знань, умінь, навичок, досвіду, необхідних для формування в свідомості учнів полікультурного, поліхудожнього образу світу, рівень засвоєння яких дозволяє їй діяти адекватно у певних навчальних і життєвих ситуаціях.

Методичний посібник містить науково-методичне обґрунтування даної теми, опис деяких форм та методів практичної діяльності, конспекти уроків з образотворчого мистецтва з проблеми формування окремих предметних мистецьких компетентностей як важливого чинника для становлення особистості сучасного учня, їх роль у цілісному художньо-естетичному розвитку.

Посібник призначений для вчителів образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» закладів загальної середньої освіти.

Рецензенти:

консультант Кременчуцького центру
професійного розвитку педагогічних
працівників

Доброгаєва Тетяна Леонідівна,

заступник директора з навчальної роботи,
учитель-методист

Кременчуцького ліцею №4 «Кремінь»

Мойса Валентина Миколаївна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. МИСТЕЦЬКА ОСВІТА – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ	
1.1. Предметні мистецькі компетентності: зміст, структура, призначення.....	6
1.2. Методи формування предметних мистецьких компетентностей на уроках образотворчого мистецтва.....	8
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ХУДОЖНЬО - ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДИК ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	
2.1. Формування інформаційної мистецької компетентності учнів у процесі користування новітніми інформаційними технологіями.....	12
2.2. Формування пізнавальної, світоглядної мистецької компетентності учнів шляхом вивчення краєзнавчого матеріалу на уроках образотворчого мистецтва.....	16
2.3. Формування творчої мистецької компетентності учнів для реалізації творчих художніх здібностей, розвитку асоціативно – образного мислення.....	21
2.4. Формування полікультурної мистецької компетентності на уроках образотворчого мистецтва.....	27
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТОК.....	34

ВСТУП

Кожна дитина – неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками.

НУШ. Концептуальні засади реформування середньої школи

Метою мистецької освітньої галузі є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини.

Новий етап модернізації шкільної мистецької освіти пов'язаний із активним упровадженням особистісно зорієнтованого, компетентнісного, інтегративного та діяльнісного підходів до змісту та організації художньо-естетичного процесу у закладах загальної середньої освіти. [15].

Реалізація основної мети, визначеної Державним стандартом нового покоління освітньої галузі «Мистецтво», передбачає формування в учнів системи ключових (базових) компетентностей (вміння вчитися, загальнокультурна, громадська, інформаційна, соціальна, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, здоров'язбережувальна, математична), мистецьких компетентностей (пізнавальна, творча, полікультурна, методологічна, саморозвитку, комунікативна, інформаційна, світоглядна) як здатність до художньо-творчої самореалізації, культурного самовираження.

Сучасний урок, зорієнтований на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні, має вирішувати ряд завдань.

Це зокрема: підвищення рівня мотивації учнів; використання суб'єктивного досвіду набутого учнями; ефективно та творче застосування набутих знань та досвіду на практиці; формування у учнів навичок отримувати, осмислювати та використовувати інформацію з різних джерел; здійснення організаційної чіткості та оптимізації кожного уроку; підвищення рівня самоосвітньої та творчої активності учнів; створення умов для інтенсифікації навчально-виховного процесу; наявність контролю, самоконтролю та взаємоконтролю за процесом навчання; формування моральних цінностей особистості; розвиток соціальних та комунікативних здібностей учнів; створення ситуації успіху. [8].

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

У програмі «Мистецтво. 5-9 кл.» окреслено сутність предметних мистецьких (музична, образотворча, хореографічна, театральна, екранна) та міжпредметних естетичних компетентностей, які щонайперше формуються під час опанування учнями різних видів мистецтва. Визначено компоненти компетентностей – знаннєвий, діяльнісний, ціннісний, – відповідно до яких згруповано розділ програми «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів».[15].

З метою інтеграції навчальних предметів і предметних циклів, формування ключових та міжпредметних компетентностей у зміст оновленої навчальної програми введено наскрізні змістові лінії – соціально значущі надпредметні теми, які сприятимуть формуванню в учнів уявлення про суспільство в цілому, розвиватимуть здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях. [3].

Предметні мистецькі компетентності – здатність особистості до пізнавальної та практичної діяльності, а також творчого самовираження у певному виді мистецтва (музичному, образотворчому, театральному), що формується під час його сприймання і практичного опанування.

Мета даної роботи - розглянути предметні мистецькі компетентності, їх роль у цілісному художньо-естетичному розвитку особистості учня шляхом опанування художньо-практичної діяльності набутих у школі ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей.

Основними завдання даної роботи є опис деяких форм, методів практичної діяльності учителя на уроках образотворчого мистецтва, направлених на формування предметних мистецьких компетентностей учнів.

РОЗДІЛ 1

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ

1.1. Предметні мистецькі компетентності: зміст, структура, призначення

Розвиток освітньої галузі в Україні вимагає оновлення самого змісту методики навчання шкільних предметів і шляхів її реалізації, що передбачає пошук нових нетипових способів організації навчання в школі.

Перебудова навчального процесу на засадах нових підходів у викладанні та застосуванні принципів: єдності, взаємодії, неперервності і наступності, варіативності та поліхудожності – основне завдання сучасної школи. [2].

Вчителі образотворчого мистецтва мають забезпечувати особистісний розвиток учнів та збагачувати їх емоційно-естетичним досвідом щодо сприймання навколишнього світу, розвитку їх художньо-практичної діяльності. Вони повинні ставити перед собою такі основні завдання курсу, які успішно формуватимуть мистецькі компетентності учнів, а саме:

- ✓ формувати культуру найсильніших людських почуттів – любові, доброти милосердя через сприймання творів мистецтва;
- ✓ розвивати асоціативно-образне та просторове мислення, творчу уяву, зорову пам'ять, художній смак і творчі здібності;
- ✓ формувати уявлення про сутність, види та жанри образотворчого мистецтва, особливості художньо-образної мови, відповідної термінології та художньо-практичні компетентності, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній творчій діяльності;

виховувати духовні та моральні ціннісні орієнтири у сфері образотворчого мистецтва, інтереси, смаки, потреби в творчості; національно-патріотичну свідомість та активну життєву позицію. [5].

Основними групами мистецьких компетентностей, що потрібно сформувати на уроках образотворчого мистецтва в школі є:

пізнавальні – вміння бачити красу оточуючого світу, чуттєво-емоційне сприйняття творів мистецтва, виявлення пізнавальної активності;

творчі – розкриття та реалізація творчих художніх здібностей; встановлення креативності як риси особистості; залучення до навчальних ігор; розвиток асоціативно-образного мислення; виявлення та активізація фантазії, уяви під час створення власних образів у художньо-практичній діяльності; участь у гуртках з образотворчого мистецтва;

полікультурні - оволодіння досягненнями культури; розуміння інших людей, їх індивідуальності, їх відмінностей за національними, культурними, релігійними та іншими ознаками.

методологічні – розвиток логічного мислення; вміння визначити мету, способи та організацію її досягнення; здатність до самоаналізу та самооцінки;

компетентність саморозвитку - стимулювання пізнавального інтересу; залучення до виконання творчих завдань, до гурткової роботи;

комунікативні – розуміння мови мистецтва як форми міжособистісного спілкування; розуміння почуттів інших людей, різноманіття творчих проявів, бачень і розумінь дійсності; усний опис картини; участь у дискусіях; застосування вчителем інтерактивних методів з метою співнавчання та взаємонавчання; усвідомлення взаємозв'язку з однолітками і дорослими та відповідальності під час виконання творчих робіт;

інформаційні – формування вмінь користуватися художньою літературою, енциклопедіями, репродукціями картин художників; проведення екскурсій, відвідування музеїв, персональних виставок та творчих майстерень художників; стимулювання до знайомства з творчістю художників України з різних літературних джерел, до роботи з комп'ютером; формування вмінь користуватися новими інформаційними технологіями;

світоглядні – сприйняття цілісної картини світу, формування загальнолюдських цінностей, поваги до традицій, звичаїв України; на основі оволодіння досягненнями національної культури стимулювання сприйняття та розуміння інших культур.

У теоретичній частині:

- ✓ учень повинен мати уявлення про мову образотворчого мистецтва, його види і жанри; взаємозв'язок з іншими видами мистецтва; художні традиції рідного краю;
- ✓ розуміти особливості виражальних засобів образотворчого мистецтва, його значення у житті людей, культурному середовищі.

У практичній художній діяльності:

- ✓ уміти аналізувати зміст творів образотворчого мистецтва; висловлювати естетичне ставлення до них;
- ✓ втілювати власні почуття та думки у практичній художній діяльності;
- ✓ застосовувати найпростіші поняття і терміни у процесі аналізу-інтерпретації та оцінювання художніх творів;
- ✓ знати та застосовувати основні виражальні засоби образотворчого мистецтва, специфічні інструменти, матеріали, художні техніки.

1.2. Методи формування предметних мистецьких компетентностей на уроках образотворчого мистецтва

Вивчення предмету «Образотворче мистецтво» створює сприятливий ґрунт для виконання завдань гуманітаризації. Вони орієнтовані на те, щоб дати учням конкретні мистецькі знання, сформувати багатогранну особистість з багатим внутрішнім світом. Розвиток пам'яті, мислення, інтелекту не буде ефективним без досягнення естетичної сфери.

Проблемою методики викладання мистецьких дисциплін в школі займалися вітчизняні вчені: О. Костюк, Л. Кондратова, С. Коновець, Л. Левчук, Л. Масол, О. Рудницька, С. Соломаха, Б. Фільц, Т. Харламова та інші.

Л. Масол зазначає, що одним з головних завдань вивчення «Мистецтва» в школі є розкриття перед учнями закономірностей розвитку світової культури, особливостей художньо-образної мови мистецтва; формування образного сприймання, розуміння мови мистецтва, її ролі в житті людини, збагачення духовного світу особистості в процесі спілкування з кращими зразками світового мистецтва [7].

Велике значення для формування предметних мистецьких компетентностей має практична діяльність на уроках образотворчого мистецтва. (Додаток)

Перед практичною роботою дітям демонструють зразки, які містять не конкретні варіанти виконання завдань, а лише деякі художні прийоми. Іноді використовуються алгоритми послідовності виконання роботи.

В процесі виконання дітьми роботи або перед її початком можна продемонструвати різні прийоми роботи з тим або іншим художнім матеріалом. Щоб уникнути копіювання учнями в своїх малюнках зображень, виконаних учителем, їх необхідно прибрати відразу після демонстрації.

Учнів обов'язково необхідно обмежувати у часі на виконання завдання. Час, який відводиться на практичну роботу, залежить від мети уроку, яку ставить вчитель, кількості учнів у класі, наявності художніх матеріалів, їх різноманітності тощо.

Суттєве значення має об'єм завдання, яке виконує учень, розмір паперу і тривалість самого заняття. Завдання по кожному уроку можуть бути частково змінені вчителем, але при цьому не повинні виходити за рамки теми, яку вивчають. Педагог може також замінити одні художні матеріали іншими, але учень повинен спробувати працювати всіма художніми матеріалами, які пропонує програма.

Велику зацікавленість у дітей викликає виконання одного і того самого завдання в різних техніках, для цього клас можна поділити на творчі групи (за вибором учнів). Таким чином, ми можемо реалізувати принцип свободи.

Розвиток пізнавального інтересу учнів до образотворчого мистецтва, розширення можливостей роботи над створенням образів з різних матеріалів можна втілювати шляхом поділу класів на підгрупи.

Важливим елементом уроку є формування комунікативної мистецької компетентності, яка виявляється при обговоренні виконаних дитячих робіт. Оскільки він не лише акцентує увагу дітей на кінцевих результатах, але є і елементом повторення пройденої теми, підсумком основних ідей і, що саме суттєве, сприяє розвитку інтересу учнів один до одного, розкриває талант кожного і показує реакції дітей на успіхи і невдачі товаришів. (Додаток)

На початку уроку, учитель ставить за мету ознайомити учнів з темою та змістом нового матеріалу, тому звертається до життєвого досвіду учнів, до знань, набутих на попередніх уроках. З метою актуалізації опорних знань використовую такі інтерактивні ігри - «Так - ні», «Ланцюжок», «Пінг-понг», побудова асоціативного куща, використання сигнальних карток.

Наприклад, розглянемо застосування гри «Так - ні» на уроці з теми «Засоби виразності графіки» (5-й кл.). Вчитель ховає зразок або перевертає іншим боком фото і пропонує учням відгадати, про що йтиме мова на уроці. Учні ставлять запитання, які вимагають від учителя тільки відповідей «так» чи «ні».

Учні можуть ставити такі запитання:

- ✓ Це твір живопису (скульптури,...)? (Ні)
- ✓ Це акварель? (Ні)
- ✓ Це графічний матеріал? (Так)
- ✓ Це крейда? (Ні)
- ✓ Це олівець? (Так)

Учитель показує олівець класу і оголошує тему уроку. Цей прийом вчить пов'язувати розрізнені факти, систематизувати наявну інформацію, сприяти зміцненню здобутих знань.

Метод «Асоціації. Побудова асоціативного куща» полягає в тому, щоб за короткий проміжок часу учні пригадали та сформулювали засвоєні раніше

знання з теми, запропонованої вчителем. Дані відповіді у формі коротких тез записують на дошці навколо розглянутого поняття чи явища. Результатом є схема-опора, що актуалізує знання учнів і готує їх до сприйняття нового матеріалу з даної теми.

Швидко перевірити рівень засвоєння знань учнями всього класу дозволяє використання сигнальних карток. Кожен учень отримує картки двох видів для відповідей «так» і «ні». Вчитель висловлює твердження. Якщо діти погоджуються або не погоджуються з ним, то сигналізуючи відповідною картокою. Таку систему також можна використовувати, коли учням із двох запропонованих відповідей потрібно вибрати правильну.

Значно підвищити рівень засвоєння учнями навчальної інформації дозволяє використання таких методів: робота в малих групах, метод проєктів, «Експедиція», «Подорож», «Мозкова атака», «Наукова конференція», «Прес-конференція», обмін інформацією.

Наприклад, для формування компетентності саморозвитку учнів використовують методи: «Експедиція», «Подорож». У 7-му класі на уроці з теми «Світові шедеври архітектури» можна застосувати метод «Експедиція». Заздалегідь утворені учнівські групи отримують маршрути експедиції та матеріали для опрацювання і вивчення: фото архітектурних споруд, матеріали енциклопедій та підручників з мистецтва, історії, статті.

Інформація для ознайомлення:

1. Експедиція до міста Дубай -Бурдж Халіф
2. Експедиція до міста Барселони - Собор Sagrada Familia

Практична робота: виконати замальовки архітектурних споруд, які вас найбільше вразили; обрати самостійно техніку виконання.

Роботи учнів

«Світська розмова»

Учні в парах аналізують твір з точки зору емоційно-смыслового задуму композиції, колориту, засобів вираження, визначають приналежність твору до відповідного стилю, дають характеристику епохи. Репліки учні можуть починати словами: «Шановна пані, як на Вашу думку...», «Вельмишановний, а знаєте Ви, що...». Якщо в учнів виникають труднощі під час бесіди, можна запропонувати їм опорні фрази, записані на дошці або на картках.

«Мікрофон»

На уроках, що містять такий вид діяльності як сприйняття творів мистецтва, ефективно використання методу «Мікрофон». Такий спосіб вираження своїх думок дає кожному змогу сказати щось швидко, визначити головне, виступати по черзі.

Вирішення завдання перевірки та зміцнення знань пов'язане з використанням таких методів: «Навчаючи вчуся», «Акваріум», метод проєктів, «Аукціон», «Образна структурна модель». Підсумкові уроки мають теж чималий спектр — конкурси, змагання, багатоетапні естафети тощо.

Це далеко не всі методи роботи, які можна використовувати на уроках образотворчого мистецтва для формування мистецьких компетентностей. Вони змінюються в залежності від теми та мети уроку.

Реалізуючи зазначені завдання кожен учитель будує свої уроки таким чином, щоб вони максимально сприяли розвитку всебічно розвиненої особистості.

При цьому велику увагу потрібно приділяти розвитку таких якостей, як спостережливість, увага, пам'ять, уява, фантазія, здатність самостійно аналізувати, синтезувати, мислити (емпіричне, теоретичне, логічне, аналогічне, інтуїтивне, самостійне, критичне мислення).

Творче дослідження й рішення проблем дозволяє дітям розвивати відчуття верховенства над їхнім власним світом. Вони переживають відчуття «процесу», починають формувати міцну впевненість у собі та внутрішню систему самоконтролю. Творче рішення проблем дає дітям можливість оцінити свої емоційні реакції на складні ситуації. Заохочуйте дитину придумувати кілька рішень однієї задачі, щоб розвивати життєстійкість і гнучкість. [1].

Усі ці та багато інших якостей формують особистість, яка здатна до самостійної творчої діяльності, розвитку своїх талантів.

Отже, сучасний урок образотворчого мистецтва повинен бути цілеспрямовано направлений на формування різних видів мистецьких компетентностей.

РОЗДІЛ II

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ХУДОЖНЬО – ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДИК ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

2.1. Формування інформаційної мистецької компетентності учнів у процесі користування новітніми інформаційними технологіями

Сьогодні ефективна робота учителя мистецьких дисциплін залежить не тільки від володіння певним об'ємом знань, але й уміння ними оперувати, бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя. А це потребує спеціальної підготовки, яка б дозволила розвинути адаптаційні можливості педагога, щоб уміти організувати, утримувати під контролем і координувати особистісно орієнтований навчальний процес, обирати оптимальні засоби для досягнення поставлених педагогічних цілей. Цьому сприяє компетентнісний підхід до навчання.

До того ж, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес впливає практично на всі функції учителя. Це зумовлює необхідність набуття ним нових знань, умінь, навичок, уявлень, тобто вихід на новий рівень професійної компетентності, пов'язаний з діяльністю в інформатизованому освітньому просторі. Інформаційно-технологічна компетентність стає суттєвим елементом оновленої професійної компетентності. [4].

Одним із інструментом забезпечення успіху нової української школи є формування інформаційної компетентності учнів, яке досягається шляхом наскрізного застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Тож учитель впроваджує в свою діяльність інструменти дистанційного навчання, навчаючи учнів правильно користуватися інформаційними ресурсами.

Наприклад, освітнім проєктом «На урок»

(<https://naurok.com.ua/post/organizaciya-distanciyno-roboti-pid-chas-karantinu>)

створено безкоштовний сервіс онлайн-тестів для повноцінної дистанційної перевірки знань, які здобули учні під час самостійної роботи.

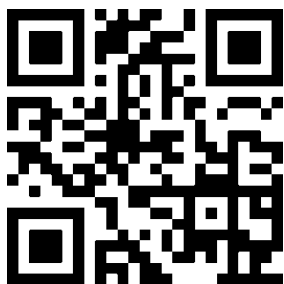

Учителі створюють тести за посиланням:

<https://naurok.com.ua/test/create>

Результати тестувань:

<https://naurok.com.ua/test/homework/list>.

Бібліотека тестів:

<https://naurok.com.ua/test>.

Учителі також використовують освітній портал «Педагогічна преса» (<https://pedpresa.ua/201392-yak-organizuvaty-dystantsijne-navchannya-pid-chas-karantynu.html>), який пропонує такі інструменти для спільної роботи:

<https://onlinetestpad.com/ua> – конструктор тестів, опитувань, кросвордів, ігор та комплексних завдань та сотні готових матеріалів;

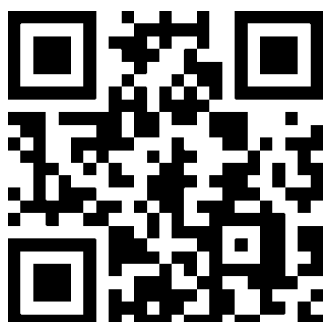
<https://learningapps.org/> – готові навчальні вправи та інструменти для створення тестів, завдань;

Організувати клас в працюючу спільноту з елементами гейміфікації –

<https://www.classdojo.com/uk-ua>;

<https://www.edmodo.com/> – освітній сайт, який являє собою усічену соціальну мережу за типом Facebook, яка дозволяє спілкуватися вчителям та учням, об'єднавшись навколо процесу навчання у школі.

Цей портал пропонує відеоуроки 1-11 клас. Уроки музичного та образотворчого мистецтва 1-5 клас:
<https://pedpresa.ua/vu> <https://pedpresa.ua/vu>.

Також у нагоді для використання вчителів образотворчого мистецтва стала рубрика «Дистанційне навчання» сайту для вчителів мистецьких дисциплін Полтавщини «Vivat, ART!». Тут розміщено матеріали для самоосвітньої діяльності та організації навчального процесу під час дистанційного навчання, зокрема: поради від Освіторії «Карантин: нові безкоштовні освітні можливості, які відкриті для всіх», Онлайн-курс «Карантин: онлайн-сервіси для вчителів» від «Освіта.ua», перелік Google-сервісів у навчальній діяльності викладачів, матеріали до уроків образотворчого мистецтва та мистецтва вчителів області та України, авторів підручників із презентаціями та необхідними інструментами для дистанційного навчання; лінки он-лайн музеїв, мистецьких подорожей та інших корисних ресурсів, зокрема:

<http://www.naoma.edu.ua/> - сайт Національної Академії образотворчого мистецтва і архітектури;

<https://storinka-m.kiev.ua/> – новини мистецтва, статті про мистецтво, фотогалерея;

<http://www.refine.org.ua/pageid> – образотворче мистецтво у Середньовічній Європі;

<https://www.mln-gallery.kiev.ua/map/> – віртуальна галерея;

http://kobzar.info/memories/museums/nac_museum/ –

Національний музей Тараса Шевченка.

ІКТ слід використовувати для того, щоб:

- ✓ Забезпечити легкість сприймання інформації;
- ✓ Знайти індивідуальний підхід;
- ✓ Навчитися працювати з великим об'ємом інформації;
- ✓ Зробити навчання мобільним, диференційованим, індивідуальним;

ІКТ дозволяють:

1. Зробити урок більш наочним і цікавим.
2. Забезпечити зворотній зв'язок.
3. Зробити навчання інтенсивним, ефективним.
4. Розвивати творчі здібності і самостійність учнів.

Для розвитку логічного

мислення можна використовувати тести, незакінчені речення (Наприклад: На малюнку веселки не вистачає двох кольорів. Яких?)

При вивченні творчості К.Білокур можна показати відеофільм. Це краще розвиває зорову пам'ять, мислення, уміння спостерігати і аналізувати побачене.

Найчастіше у практиці використовуємо презентації – набір послідовно змінюючи одна одну сторінок – слайдів, де розміщаємо текст, малюнок, оформлення.

ІКТ дають змогу здійснювати контроль за діяльністю учнів, забезпечувати гнучкість освітнього процесу.

Корисні інтернет – сайти для навчання вчителів та учнів:

deti.e-papa.com.ua (зображення тварин)

www.nosiki.cv.ua (зображення тварин)

www.megakniga.com.ua

educat.at.ua (презентації)

pustunchik.ua (зображення рослин)

tips-ua.com (зображення рослин)

www.liveinternet.ru (намалювати людину)

rada.lviv.ua (намалювати людину)

poradumo.pp.ua (намалювати натюрморт)

ped-kopilka.com(натюрморт різні техніки)

www.subject.com.ua (натюрморт урок)

poradumo.pp.ua (намалювати пейзаж)

www.musicamoviles.com (відео уроки)

www.kidmade.com.ua (паперова пластика)

2.2. Формування світоглядної мистецької компетентності учнів шляхом вивчення краєзнавчого матеріалу на уроках образотворчого мистецтва

Вивчення краєзнавчого матеріалу з образотворчого мистецтва направлено на формування інформаційної та світоглядної мистецької компетентності, виховання в учнів естетичного відношення до народної культури та мистецтва рідного краю, всієї нашої країни.

Своїм завданням вважаю підтримку віри дітей у свої художні здібності та введення їх в світ народного мистецтва. Тісна інтеграція краєзнавчого матеріалу та образотворчого мистецтва дозволяє учням постійно бачити справжні твори різних видів народного мистецтва, аналізувати їх художні особливості, використовувати емоційний заряд, отриманий при цьому у власному досвіді творчої діяльності.

Досвід педагогічної роботи в даному напрямку протягом більше двадцяти років показує, що краєзнавчий матеріал:

- ефективний засіб зв'язку навчання і виховання з життям; підвищення рівня знань про рідний край - знайомство з його історією, традиціями, культурою;
- сприяє патріотичному вихованню;
- розширює кругозір і розвиває пізнавальну активність учнів;
- долучає до творчої діяльності, до місцевих традицій та звичаїв рідного краю;
- формує практичні та інтелектуальні вміння;
- формує почуття відповідальності за збереження природи і традицій рідного краю;
- створює умови для розвитку індивідуальності, для самореалізації учнів.

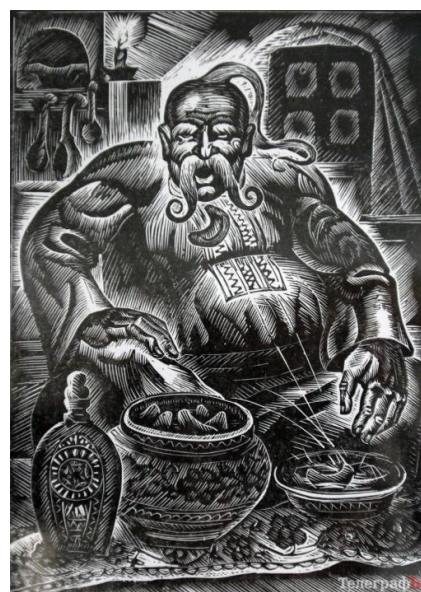
Виконуючи навчальну програму, намагаюсь наповнити її краєзнавчим змістом, зберігаючи основну структуру та послідовність вивчення навчального матеріалу. Краєзнавчий матеріал застосовую в цілях активізації навчального процесу, пробудження інтересу до теми, розширення кругозору учнів, розвитку пізнавального інтересу до історії та традицій рідного краю.

Наприклад, розглянемо тему «Стародавні коріння народного мистецтва». Для проведення уроків з цієї теми використовується матеріал Кременчуцького краєзнавчого музею. Проводжу попередню екскурсію в музей, що дає не тільки інформацію про рідний край, а й активує мотивацію до її вивчення. На занятті пропоную доторкнутися до старовини і почати з малого. Дуже багато чого можуть розповісти побутові речі про свого господаря і про час, коли вони були в ходу.

Наприклад, ми обговорюємо орнаменти. Яку інформацію вони несуть? Що «зашифровано» в кольорі і знаках? Якою була господиня рушника і для кого вона його вишивала? Намагаємося створити образ господаря будинку, в якому ці рушники прикрашали стіни і вікна. Діти самі вибирають собі орнамент для роботи, я тільки стежу, щоб він був не дуже складної форми. Далі, в ході бесіди, ми спостерігаємо як строгі, прямі лінії переходять у витончені, пластичні лінії народного візерунка. Учні в змозі його намалювати, оскільки вже знають, що в основі всіх предметів лежать прості геометричні фігури: квадрат, прямокутник, круг і т.д. Учням пропонується «знайти» елементи орнаменту на фасадах будинків Кременчука. При виконанні завдань, замальовок дітьми використовуються знання, отримані на уроках малюнка: вміння володіти лінією, візувати, будувати симетричні форми.

Ще одна тема «Символіка писанкарства». На уроках з даної теми використовую презентації з відомостями про особливості розпису писанок, їх значення в житті, способах виконання і матеріалах, використовуваних для виготовлення писанок. Також говоримо про особливості та технології виготовлення писанок у нас на Полтавщині, про прикрашення їх традиційним розписом. Вивчення традицій, особливостей розписів писанок і основ декоративно-прикладного творчості рідного краю прилучає учнів до художньої творчості, дозволяє відчути зв'язок часів.

Наприклад, при вивченні графіки обов'язково звертаюся до наукових статей полтавського мистецтвознавця В.Ханка. Декілька статей автор присвячує кременчуцькому графіку і педагогу Анатолію Дяченку, якого вважає одним з найталановитіших українських графіків ХХ ст. Особливий наголос у статті В.Ханко робить на незакінченому проєктові митця – циклі ілюстрацій до поеми «Енеїда» І.Котляревського.

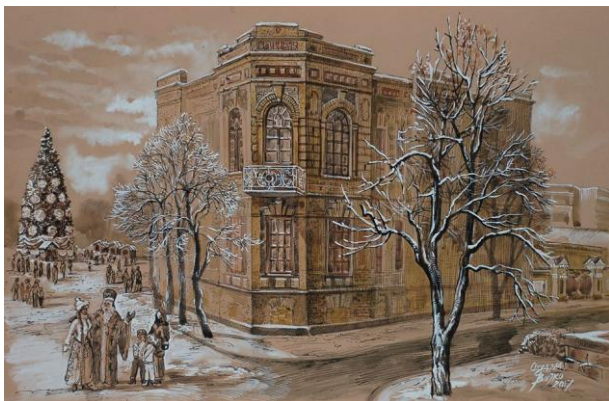

Знайомство з сучасними митцями міста Кременчука можливе завдяки урокам – екскурсіям, які проходять у Кременчуцькій міській художній галереї. Директор галереї - Бойко Оксана - художниця, поетка, магістр мистецтв, доктор філософії, віднедавна - член Національної спілки журналістів України. Учні шкіл разом з учителями є постійними відвідувачами галереї. Творчість самої пані Оксани заслуговує на вагу.

Художній задум, який з часом переріс в соціальний проект «Мій Кременчук: легенди, історія, сучасність». 100 графік сучасного і зруйнованого міста Кременчука створюють цілісну картину історії міста, збагачену легендами і художніми образами. Таку історію цікаво знати учням і для викладачів є візуальне підґрунтя для пробудження любові до рідного міста і формування національної ідентичності у дітей.

«Мій Кременчук: легенди, історія, сучасність» - художній історико-культурний труд Оксани Бойко довжиною у 22 роки, який був визнаний Британською Радою кращим соціальним проектом Кременчука 2017 року. 100 графік, виконаних в авторській техніці, стали своєрідною візитівкою міста: репродукції картин з'явилися на біл-бордах, сучасних зупинках та в парках, прикрасили вестибюлі шкіл, лікарень, коледжів, бібліотек, державних установ (Виконавчий комітет, ЦНАП, «Інститут розвитку Кременчука» тощо), стали іміджевою продукцією всеукраїнських та міжнародних науково-практичних історичних та педагогічних конференцій. Календарі, конверти, марки, поштові листівки з краєвидами Кременчука розлетілись по всьому світу. Гості міста, послы, міністри, навіть голова Європейської Ради Дональд Туск, отримав у подарунок зображення пера художниці. Та найголовніше, що самі кременчужани мають візуальну історію зруйнованого війною Кременчука.

У самій Кременчуцькій художній галереї можна побачити десятки картин, створених упродовж багатьох років, на яких зображені знакові та відомі місця нашого міста, легендарні символи, історичні події, пов'язані з Кременчуччиною.

Оксана Бойко має псевдонім Соломія Щука. Для формування ідентичності міста потрібен ключовий образ. Таким художниця вважає образ щуки. Місто на Дніпрі пов'язане з рибальством. Народна творчість ввела образ щуки в пісню «Пливе щука з Кременчука», слова якої збереглися в альбомі Тараса Шевченка 1846–1850 (запис рукою П. Чуйкевича). В 2017 році пані Оксана розробила ескіз нового герба міста, в якому на тлі щита і фортеційних елементів, мостових балок та червоного сонячного диску, виблискує лускою щука. А 22 вересня 2018 року до Дня міста на вулицях Кременчука відбулась прем'єра народної пісні, що мовчала майже 150 років. За ініціативою художниці, кременчуцький композитор Сергій Горюнович виконав професійне аранжування. Така інформація надзвичайно корисна і цікава для учнів та їх батьків.

Наприклад, при вивченні у 5 класі теми «Ілюстрація» теж використовую краєзнавчий матеріал. У 2019 році до відділу мистецтв Кременчуцької міської бібліотеки імені О.Торубари надійшла книга американського автора Генрі ван Дайка «Зірка ще одного мудреця». Це казка-притча про події, які почалися в час народження Ісуса, і вплелись у ціле життя героя книги. Ілюстратором цього видання є кременчуцька художниця Оксана Бойко. Вперше ми побачимо нову сторону її таланту – мистецтво книжкової графіки.

Останнім часом мистецтво вирізування з паперу в Україні і в усьому світі знову набуло великої популярності. Знайомство учнів з кременчуцьким майстром Дмитром Корольом «Моїх птахів чарівний спів» надає чудову можливість доторкнутись до цього чарівного виду декоративного мистецтва.

Художник-кераміст за фахом, Дмитро в техніці витинанки почав працювати з 2010 року. Тематику сюжетів пов'язано з вивченням українських народних свят і звичаїв, культури та історії. Майстер працює як в традиційній одноколірній витинанці, так і в багатоколірній.

Дмитро Король – член НСХУ (з 2013 р.), член Спілки майстрів народного мистецтва (з 2014 р.), стипендіат Президента України з народного мистецтва. Майстер – постійний учасник виставок: у його активі 15 персоналій, а також участь в міжнародних, всеукраїнських та регіональних фестивалях і конкурсах.

З 2009 року Д. Король викладає малювання в навчально-науковому центрі «Лідер», проводить заняття з декоративно-прикладного мистецтва в Об'єднанні дитячих та юнацьких клубів за місцем проживання. Молодий викладач зарекомендував себе як талановитий, креативний керівник з цікавими задумками та проектами, активний популяризатор народного мистецтва. Художник зізнається, що всі його композиції це імпровізації на тему українського життя. Будь- яка творча робота – це довготривалий процес, в якому кожний наступний етап пов'язаний з попереднім та ретельно розрахований. При цьому уявити собі кінцевий результат дуже важко, тому що народження витинанки завжди є таємницею.

Ескізи майстра

Учні ліцею з радістю відвідують тематичні виставки митців Кременчука та інших міст України, які вже стали традиційними в художній галереї. Використання краєзнавчого матеріалу при вивченні кожної теми навчальної програми створює уроки образотворчого мистецтва не тільки цікавими, але й активізує творчу діяльність дітей. Ми живемо в дивовижній країні з багатою історією, талановитими майстрами, культурною спадщиною і неповторною природою. Вміле застосування краєзнавчого матеріалу на своїх уроках позитивно відзначається на духовному розвитку учнів, їх творчих художніх здібностях.

2.3. Формування творчої мистецької компетентності на уроках образотворчого мистецтва

Естетичне виховання та творчий розвиток учнів засобами образотворчого мистецтва реалізується в завданнях, що спрямовані на формування предметних компетенцій. Одним із головних завдань є розвиток асоціативно-образного мислення; виявлення фантазії, уяви під час створення власних образів у художньо-практичній діяльності.

План – конспект уроку в 5 класі

Тема: Сюжетно-декоративна композиція «Чарівна квітка»

Мета: розширити поняття про види декоративно-прикладного мистецтва, ознайомити з традиційною технікою виконання петриківського розпису, формувати уміння та навички посилюючого виконання елементів розпису, інтерес до пізнання культури свого народу, розвивати комунікативні здібності, естетичний смак, художні здібності, бачення прекрасного в природі і мистецтві, виховувати любов до традиційних видів народного мистецтва.

Тип уроку: комбінований, інтерактивний.

Техніка виконання: декоративний розпис.

Обладнання для вчителя: 1) образотворчий ряд (наочність, малюнки на дошці, ПК); 2) музичний ряд: VRODA - Zhuravli).

Для учнів: альбоми, фарби, склянки з водою, пензлі, серветки.

Хід уроку:

1. Організація класу: клас ділиться на групи

Гра «Квітка настрою» -вчитель передає штучні квіти (виготовлені самими учнями заздалегідь). Кожна група передає квітку іншій з побажаннями.

2. Оголошення теми і мети уроку.

3. Мотивація навчальної діяльності:

-Що таке декоративно-прикладне мистецтво? (вид образотворчого мистецтва для прикраси побутових предметів)

-Що таке декор? (прикраса)

-Назвати види декоративно-прикладного мистецтва? (вишивка, бісероплетіння, розпис, писанкарство, килимарство, витинанка, різьблення по дереву, гончарство, лозоплетіння)

4. Вивчення нового матеріалу:

У кожній місцевості сформувалися свої прийоми й технічні засоби оздоблення сільських будівель, речей побуту, хатнього інтер'єру.

Найбільшого поширення набув петриківський розпис, який окрім композицій на папері, зустрічається в розписі кераміки, декоруванні дерев'яних виробів.

Походить цей розпис з с.Петриківки на Дніпропетровщині. Характерна риса творчості петриківських народних митців – використання в декоративних

композиціях рослинних мотивів. Крупні елементи малюнка наносили звичайним пензликом, а дрібні вимальовували саморобним пензликом з котячої шерсті, кетяги калини малювали кінчиком пальця. Фарби розводили молоком, розчином яєчного жовтка чи природного вишневого клею у воді.

Щоб навчитися петриківському розпису, необхідно мати цупкий папір, акварельні фарби, гуаш, тарілочку для палітри, олівець, посудину для розчинника. Пензлика можна навчитися робити самому. Для цього вистругують паличку з акації або шовковиці чи бузини. Застругують кругленько до товщини 1-2мм. Далі вистригають з котячої спинки пучок ворсу. Тримаючи пучок ворсу в пальцях лівої руки, звичайною голкою відділяють коротенький підворсник, для цього кінчиком голки розчісують пучок. Потім вставляють паличку всередину пучка і, кілька разів (3-5) обмотавши ниткою, зав'язують. Не можна обрізати кінчики ворсинок, краще їх витягти. Нитки промащують клеєм ПВА.

5. Презентація «Петриківський розпис».

Характер розпису – рослинний: квіти, ягоди, плоди, птахи, тварини).

Кольори – яскраві .

Тло розпису: чорне, біле, кольорове.

Інструменти: пензель – кошарка. Його тримають перпендикулярно до паперу. Також малюють паличкою загостреною, рогозою, пальцями.

Послідовність виконання розпису:

Композиція виконується без нанесення попередніх начерків. Спочатку зображуються великі елементи, потім – менші. Закінчують малюнок штрихами – оживками, які підкреслюють форму.

Є 4 типа мазків:

«ЗЕРНЯТКО» - мазок, який починається з легкого дотику кінчика пензля і закінчується натиском пензля на його основу. Коли мазки «зернятко» розміщені по обидві сторони стебла загостреними кінцями зовні, зображення

нагадує колосок. Звідти і назва.

«КРИВЕ ЗЕРНЯТКО» - закруглене зернятко, як кома.

«ГРЕБІНЕЦЬ» - мазок, який починається з потовщення і закінчується тонким вусиком. Ряд мазків, розміщених поруч, нагадують гребінець.

«ГОРШОК» - складається з двох гребінцевих мазків, вигнутих півмісяцем один проти одного, нагадуючи форму підкови. Заповнити вільне місце між зігнутими мазками «зернятком», одержимо форму, подібну на лісовий горіх.

«ПЕРЕХІДНИЙ МАЗОК» - виконується одним пензлем, але двома фарбами.

Сухий пензлик занурюють в одну фарбу, а кінчик – в іншу. Слід від мазка – двухколірний.

Ягоди калини, винограду, смородини зображують пучками пальця, дрібні ягоди – тичком.

6. Демонстрація.

7. Практична діяльність (інструктаж з ТБ):

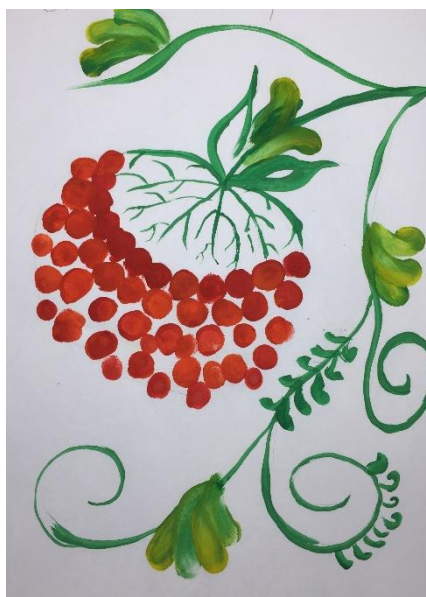
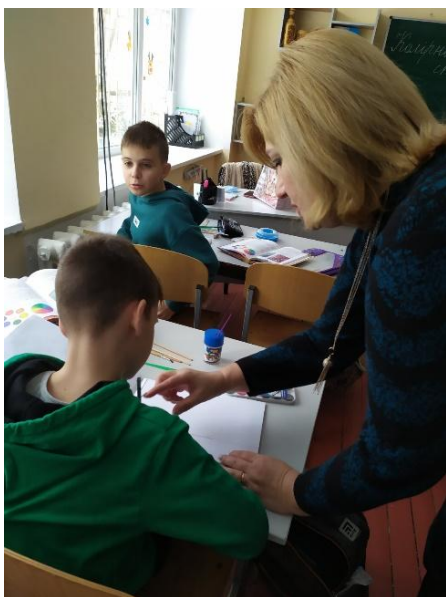
1) Виконання вправи «Елементи розпису».

2) Декоративна композиція «Задрімали на калині золоті жар-птиці» (робота у парах).

8. Підсумки уроку: аналіз робіт, визначення типових помилок, шляхи їх усунення, визначення кращих робіт.

На дошці – «квітка настрою» (зелені пелюстки – не сподобався урок, жовті – сподобався, рожеві – дуже сподобався).

9. Домашнє завдання: розглянути предмети декоративно-прикладного мистецтва, що є вдома.

План – конспект уроку в 5 класі

Тема: Колорит. Практична робота. Створити асоціативну абстрактну композицію «Спогади».

Мета: - поглибити знання учнів про живопис як вид образотворчого мистецтва; формувати та удосконалювати вміння та навички виражати емоції життя, думки мовою кольору; розвивати фантазію, асоціативні образи мислення; виховувати в учнів естетичне сприйняття навколишнього світу, стимулювати розвиток допитливості, інтерес до мистецтва.

Обладнання: навчальний плакат «Кольорознавство», ПК, презентація «Художня абстракція», роботи учнів.

Матеріали та інструменти: альбом для малювання, графічний олівець, гумка, фарби, пензлі, ємність для води.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

Вправа «Асоціативний куц».

- Які асоціації у вас виникали зі словом колір?
- Пригадайте все, що ви про них знаєте?

(учні називають все, що вважають потрібним, вчитель записує на дошці).

III. Мотивація навчальної діяльності.

- А як ви думаєте, чи мають емоції та почуття колір? Сьогодні на уроці ми спробуємо в цьому розібратися.

IV. Повідомлення теми та мети уроку.

V. Вивчення нового матеріалу.

- Навколишній світ яскравий і різнобарвний. Іноді ми навіть не помічаємо, як впливає на нас колір. За допомогою кольору можна передати настрій. Холодна гама навіює сумний настрій, примушує нас переживати, співчувати. Тепла гама – це настрій свята і радості, коли навкруги все розквітає, співає, розливається сонячним світлом, наповнюється пахощами квітів.

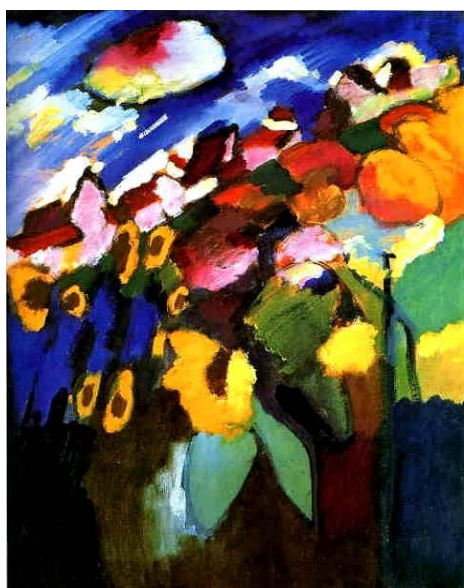
1. Робота з підручником.

- Спробуйте проаналізувати, який настрій передано на картинах. Визначте, які кольори переважають. Отже колорит – це загальний фон картини. До характеристик кольору належить і асоціативність.

2. Перегляд демонстраційного матеріалу.

- Уважно роздивіться репродукції картин художників.

Кандинский В.Марнау. Сад

В. Кандинский. Сумеречное

- Які асоціації викликали ці картини?

- Чи зображено на них предметні форми, які реально існують?

Картини, в яких відсутнє предметне зображення, називаються **абстрактними**.

Живопис в стилі абстракція – нове безпредметне мистецтво, що на відміну від своїх колег-художників не має на меті передати на полотні справжню реальну дійсність. Саме тому що цей вид творчості ґрунтується на передачі емоційного внутрішнього стану художника, він і привертає цінителів прекрасного. навчитися даним напрямком та перш ніж в черговий раз купити картину художника-абстракціоніста відвідати уроки малювання для створення власного шедевра.

Отже, сьогодні ми створимо асоціативні абстрактні композиції.

VII. Практична робота.

Учні малюють асоціативну абстрактну композицію. В ході практичної роботи вчитель здійснює поточний інструктаж.

Під час роботи проводиться хвилинка розвантаження

VIII. Підсумок уроку.

Рефлексія.

Вправа «Настрій»: на папері зобразіть у вигляді смайлика свій настрій і прикріпіть його до краю парти:

мені весело

мені сумно

мені байдуже

Учитель підводить підсумки — оцінює діяльність учнів на уроці.

«Весняний день»

«Всесвіт»

2.4. Формування полікультурної мистецької компетентності на уроках образотворчого мистецтва

План – конспект уроку в 7 класі

Тема: *Монументальне мистецтво. Ескіз вітражу.*

Мета: ознайомити з монументальним живописом, його видами; з особливостями художньо-образної мови; удосконалити навички роботи з художніми матеріалами; розвивати творче мислення, уміння аналізувати; виховувати любов і цікавість до творів світового мистецтва; формувати елементи полікультурної компетентності.

Тип уроку: засвоєння нових знань і вмінь.

Обладнання: для вчителя – відеоряд творів монументального живопису, вітражі, мозаїки, панно, фрески, відеофільми вітражів в Сен-Шапель і «сучасний вітраж», музикальна композиція «Людвіг ван Бетховен - Мелодія Сліз», плакат «Послідовності виконання вітражу», роздатковий матеріал для опрацювання в групі творчої майстерні; зразки робіт учнів.
Для учнів – альбом, фарби, чорний олівець, гумка, пензлі, склянка для води, серветка, палітра.

Хід уроку

I. Організація уваги учнів, оголошення теми та мети уроку.

II. Актуалізація опорних знань.

Опитування

Назвіть види образотворчого мистецтва.

Які засоби виразності живопису?

Які види живопису ви знаєте?

III. Мотивація навчальної діяльності

Люди завжди намагалися прикрасити своє життя: одяг та речі, що їх оточували, а також будівлі в яких вони мешкали. Голі стіни виглядали непривабливими і порожніми, тому люди прикрашали їх картинами, скульптурами, мозаїками, драпірували тканинами. У вікна вставляли дивовижні вітражі, які наповнювали приміщення грою різнокольорового світла. Так народилось монументальне мистецтво, яке, на відміну від станкового, набуває образної довершеності лише в ансамблі – архітектурному або природному. До цього виду мистецтва належать пам'ятники, мозаїки, вітражі, фрески. Сьогодні ми з вами поговоримо про монументальний живопис.

(Учитель розповідає і демонструє на екрані презентацію зразків картин різних видів монументального живопису.)

Фреска – малярство яке базується на виконанні водяних фарб, нанесених на вологу штукатурку. За короткий проміжок часу, поки розчин ще не затвердів і добре вбирає фарбу. Розпис на стіні називають панно, на стелі – плафон. Якщо він складається переважно з візерунка, орнаменту, то його вважають декоративним живописом.

(Розглядаємо фрески із собору Софії Київської)

Мозаїка. Мозаїчні картини роблять із шматочків різнокольорових твердих матеріалів добре підігнаних одне до одного та закріплених цементом або спеціальною мастикою на стіні. Майстри використовували різнобарвні тверді матеріали: смальту, природне кольорове каміння, майоліку (кольорова емаль поверх випаленої глини) в якості художнього матеріалу.

Стародавні мозаїчні картини можна зустріти в усіх країнах світу. *(Розглянемо мозаїки Софіївського Собору)*

Вітраж – сюжетна або орнаментальна композиція, виконана з шматочків прозорого кольорового скла, яку скріплювали свинцевим обрамленням. Вона розрахована на наскрізне освітлення й призначена для заповнення віконних рам в окремих архітектурних спорудах. Вітражі широко використовували у готичних соборах XII – XV ст. *(Розглянемо вітражі соборів в Пуатьє).* Сьогодні діти ми поговоримо про вид монументального живопису «Вітраж», а також виконаємо ескіз вітража для вікон замку.

Особливе поширення отримали вітражі із зображенням фігур великих розмірів. Їх вставляли у вузькі вертикальні вікна готичних церков, а також круглі розетки на фасадах споруд. Усі вітражі того часу мали релігійний зміст і складали цілі ансамблі, гармонуючи з архітектурою середньовічного собору. Найвидатніші зразки живописних картин на склі знаходяться у Франції. Це, зокрема, вітражі соборів в Пуатьє і Сен-Дені, в Шартрі і Бурже, вітражі в Сен-Шапель і Парижі.

Собор в Пуатьє

Базиліка в Сен-Дені

Каплиця-релікварій в Сен-Шапель

Собор в Бурже

Шартрський собор

(Демонстрація відеофільму вітражів в Сен-Шапель)

Нині вітраж набуває нового значення, він здатний перетворити внутрішній простір приміщення, внести в дім яскраві барви і навіть підкорити собі увесь дизайн приміщення. Їх використовують для художнього скляного заповнення віконних і дверних отворів, ліхтарів, цільних площин стін, перегородок та спеціально прикрашених художніх виробів. Твори монументального мистецтва мають гармонувати з архітектурою, з її

ритмами, об'ємами, кубатурою і габаритами, інакше вони втрачають свої головні якості і звичне глядачу сприйняття.

(Демонстрація відеофільму «Сучасний вітраж»)

З'явилися нові техніки створення вітражу, які значно спростили складний процес його створення, а також надали нові можливості для створення картин з кольорового скла.

(Демонстрація картини дітей виконані в техніці вітражного живопису)

- Ми з вами сьогодні виконаємо ескіз вітражу для вікна.

IV. Учитель наглядно демонструє на мольберті послідовність виконання роботи, використовуючи вітражні фарби.

1. Виберіть свій мотив і форму вікна.
2. Розташуйте композицію на аркуші від складного до простого, від більшого до меншого.
3. Наведіть контурні лінії чорним олівцем, щоб вони чітко проглядалися на малюнку.
4. Заповніть кольором малюнок не заходячи на контурні лінії.

Пропоную трьом учням зайняти місце в творчій майстерні і виконати вітраж вітражними фарбами. Кожен учень виконує роботу на певному етапі.

- Наводить контурні лінії на склі контурними вітражними фарбами по раніше намальованому ескізу.
- Заповнює контурний малюнок виконаний раніше прозорими вітражними фарбами.

V. Практична діяльність учнів.

Учні виконують ескіз вітражу під музику «Людвіг ван Бетховен - Мелодія Сліз.»

VI. Актуалізація набутих знань.

До дошки запрошуються учні з виконаними ескізами, а також учні з творчої майстерні з вітражами на склі. Відбувається перегляд і обговорення композицій. Закріплення вивченого матеріалу.

VII. Завершення уроку.

Учитель підводить підсумки: аналізує характерні помилки в роботах учнів; дає загальну оцінку виконаним роботам.

«Мистецтво – це час і простір, в якому живе краса людського духу. Як гімнастика випрямляє тіло, так мистецтво випрямляє душу. Пізнаючи цінності мистецтва, людина пізнає людське в людині, підносить себе до прекрасного, переживає насолоду»

В.О.Сухомлинський

ВИСНОВКИ

Актуальною проблемою художньо – естетичного виховання в сучасному постіндустріальному суспільстві є ідеал гармонійно розвинутої особистості. Виховання сучасного школяра постійно набуває нового змісту, тому система художньо - естетичного виховання потребує появи вчителя мистецьких дисциплін нової формації. Розуміння вчителем актуальності проблеми активізації естетичного сприймання учнів через інтеграцію шкільних предметів мистецьких дисциплін значною мірою вдосконалює шляхи естетичного розвитку дітей засобами впливу комплексу мистецтв на емоційну сферу дитини.

Тому перед учителем постають певні завдання: формування предметних мистецьких компетентностей учнів: художньо – естетичної ерудиції на основі оволодіння знаннями про основні види та жанри мистецтва; накопичення художнього досвіду, формування естетичного мислення та здатності до художньо – естетичного пізнання дійсності; набуття елементарних умінь та навичок художньо – творчої самореалізації; розвиток спеціальних здібностей; включення у зміст предметів краєзнавчий матеріал як ефективний засіб зв'язку навчання і виховання з життям; стимулювання до художньо – творчої діяльності тощо.

Ці завдання можуть бути розв'язаними за умови не тільки впровадження в освітній процес інноваційних технологій, інтерактивних форм та методів навчання, а й завдяки підвищенню фахового рівня вчителя мистецьких дисциплін шляхом спілкування з відомими митцями, знайомства з музикантами та художниками свого міста, розвитком своїх творчих здібностей. Тому в плані моєї роботи учителя образотворчого мистецтва завжди мають місце творчі зустрічі з досвідченими та молодими художниками міста, області; співпраця з викладачами художніх шкіл, відвідування міської художньої галереї, розвиток власних художніх здібностей в творчих групах, навчання на майстер – класах.

На ефективність уроку мають великий вплив новітні інформаційні технології, що дозволяють розмістити навчальний зміст творчих дисциплін у мультимедійному середовищі.

Уроки мають захоплювати учнів, пробуджувати в них навчальні мотивації, навчати самостійному мисленню та діям. Ефект впливу на емоції та свідомість школярів значною мірою залежить від стилю роботи конкретного вчителя.

Сучасний урок образотворчого мистецтва – це урок, на якому створено реальні умови для інтелектуального, соціального, морального становлення особистості учня, що допомагає досягти високих результатів у навчанні.

Формування предметних мистецьких компетентностей – це формування здатності до розуміння і творчого самовираження у сфері музичного, образотворчого та інших видів мистецтва, що формується під час їх сприймання і практичного опанування.

Тоді, результатом навчання учнів у школі в галузі художньо-естетичної освіти виробиться не тільки система художніх знань і вмінь, на що традиційно спрямовувалася мистецька освіта попередніх десятиліть, а також система особистісних художньо-естетичних цінностей і компетентностей – важливих складових естетично розвиненої особистості, що полягає в її здатності керуватися набутими художніми знаннями й уміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній практичній художньо-творчій діяльності згідно із загальнолюдськими естетичними цінностями й власними світоглядними позиціями, естетичними смаками.

Вектор освіти й виховання має спрямовуватися у площину цінностей особистісного розвитку школярів на основі виявлення художніх здібностей, формування різнобічних естетичних інтересів і потреб, становлення в кінцевому рахунку творчої індивідуальності кожного учня.

До прекрасного

Святе мистецтво! В пензлі чи пері
Є сила дати вічність кожній рисі:
Хмарини, що пливе в небесній висі,
Веселих промінців химерній грі,—
Вони спиняють порух віт вгорі
І подорожніх, що ідуть у лісі,
І корабель, що при скелястім мисі
Навік в заливі кинув якорі.
Дитя весни, і літа, й падолисту,
Що вірно чтуть ясну твою окрасу
Мистецтво, ти даруєш благодать.

І стримане, просте, хоч повне змісту,
Ти вмієш вирвать мить із плину часу
І в ній божисту вічність передать.

Вордсворт Вільям

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Березюк Г.* Емоційний інтелект як детермінанта внутрішньої свободи особистості / Г.Березюк // Психологічні студії Львівського ун-ту. – 2002.–С. 20–23
2. *Бойченко В.* Проблеми полікультурного виховання особистості; теоретичний аспект: Зб. наукових праць /Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. — Вип. 5. — Кн. 1. — Київ. — Житомир, 2003.
3. *Калініченко Р.* Інноваційність у створенні сучасного уроку -По матеріалам: Освіта.ua
4. Кнорр Н. Використання інформаційно – комунікаційних технологій на уроках/ Сучасна школа України-2012 №1
5. *Красніков К.П.* Формування мистецької компетентності учнів засобами проєктної роботи на уроках мистецтва/<https://naurok.com.ua/>
6. *Коновець С. В.* Образотворче мистецтво в початковій школі / С. В. Коновець. – К., 2000. – 79 с.
7. *Лернер И. Я.* Современная дидактика: теория – практике / под ред. И. Лернера, И. Журавлева. – М., 1994. – 182 с.
8. *Масол Л.М., Гайдамака О.В., Белкіна Е.В., Руденко І.В.*-Методика навчання мистецтва у початковій школі –Харків, 2006. -256с.
9. *Масол Л., Рагозіна В., Скурда М.*- Формування образного мислення: Науково-методичне видання, Нью-Йорк; Київ, 2001. 78 с.
10. *Онищук В. А.* Дидактика современной школы: пособие для учителей / под ред. В. А. Онищука. – К. : Рад. школа, 1987. – 346 с.
11. *Падалка Г.М.* Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін /Г.М.Падалка. –К.: Освіта України, 2008. -274 с.
12. *Полякова Г. А.* Образотворче мистецтво. 1-7 класи / Г. А. Полякова. – Харків, 2001. – 157 с.
13. *Рудницька О. П.* Основи викладання мистецьких дисциплін: Навчальний посібник /за заг. редакцією О.П.Рудницької.— К.: АПН України. 2000.- 184с.
14. *Рудницька О.П.* Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник /О.П.Рудницька. –Тернопіль: Навчальна книга –Богдан, 2005. -360
15. *Труніліна І.М.* Особливості проведення уроків образотворчого мистецтва: Полтава, 2018.
16. *Фіцула М. М.* Педагогіка : навчальний посібник / М. М. Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 1997. – 192 с.

Практична діяльність на уроках образотворчого мистецтва

